

משנה

26 משנתנו מונה ארבעה דרגות קרובים החלוקים זה מזה בקרבתם,
27 ולכך חלוקים הם בכוחם לרשת ולהוריש: יש קרובים שנוחלין –
28 יורשים את קרוביהם שמתו, ומוחליין – ומורשים לקרובים אלו
29 את נכסיהם כשהם מתים. ויש שנוחלין את קרוביהם שמתו, ולא
30 מוחליין להם. ויש שמוחליין לקרוביהם ולא נוחליין אותם. ויש שאף
31 שקרובים הם, לא נוחלין את קרוביהם, ולא מוחליין להם.
32 מפרטת המשנה: ואילו הקרובים שנוחלין זה את זה ומוחליין זה לזה,
33 האב את הבנים, וכן הבנים את האב, וכן האחין מן האב, אף שאינם
34 אחים מן האם, כל זוג המזכרים כאן, נוחלין זה את זה ומוחליין זה
35 לזה.
36 האיש את אמו, כשמתה לאחר שמת בעלה או התגרשה. והאיש
37 את אשתו, ובני אשתו – בני אחיותיו של אדם, כל זוג המזכרים
38 כאן, נוחלין הראשונים שבזוג את השניים, אך ולא מוחליין לשניים
39 את ירושתם.
40 האשה את בניה, והאשה את בעלה, ואחי האב, כל זוג המזכרים
41 כאן, מוחליין הראשונים שבזוג לשניים, אך ולא נוחלין את השניים.
42 והאחין מן האם שאינם מאב אחד, לא נוחלין זה את זה, ולא מוחליין
43 זה לזה.

גמרא

44 הגמרא מבארת מדוע נמנו הקרובים שבמשנה בסדר זה: שואלת
45 הגמרא: מאי שנא – מדוע שונה משנתנו דקתני – ששנה התנא
46 האב יורש את הבנים ברישא – בתחילה, ליתני – היה ראוי לשנות,
47 הבנים יורשים את האב ברישא – בתחילה, ולאחר מכן האב את
48 הבנים, ומשני טעמים, חדא – טעם אחד שכך ראוי לשנות, משום
49 דאתחילי בפירענותא לא מתחילין – שלא מתחילים בפירענות,
50 וירושא אב את בניו פורענות היא, שמת הבן בלא זרע אחריו, וכן
51 שהאב ראה במיתת בנו, והיה ראוי להתחיל בדין שהבנים יורשים
52 את האב, משום שזה שימות האב ויקברנו בנו ברכה היא,

1 והצורך שעושים אותם הוא כדי שלא תהא חנה קופצת על הגדר
2 ונכנסת לשדה.
3 שואלת הגמרא על דברי הברייתא: ולעבדי – שיעשה רק חריין,
4 ולא לעבדי בן חריין, ועל ידי החריין תהיה כבר רחוקה מהגדר ולא
5 תוכל לקפוץ עליו. משיבה הגמרא: אידי דקרוח – כיון שיש בתוך
6 החריין רוחב גדול, כיימא בניה וקפצה – נכנסת החיה לתוכו
7 ונמשכת מעט לאחוריה, וקופצת על הגדר. שואלת הגמרא:
8 ולעבדי בן חריין שהוא צר ואין החיה יכולה לקפוץ מתוכו, ולא
9 לעבדי חריין. משיבה הגמרא: אידי דקפין – משום שהבן חריין
10 רוחבו צר, ממילא כיימא אשפתיה וקפצה – עומדת החיה על שפת
11 החריין, וקופצת מעל הגדר.
12 מבררת הברייתא: וכמה רוחב קרקע יש בין החריין לבין הגן חריין.
13 משיבה הברייתא: טפח.

הדרן עלך בית בור

פרק שמיני - יש נוחלין

14 נאמר בתורה בפרשת נחלות (במדבר כו חיא), 'איש כי ימות ובן אין
15 לו, והעברתם את נחלתו לבתו. ואם אין לו בת, ונתתם את נחלתו
16 לאחיו. ואם אין לו אחים, ונתתם את נחלתו לאחי אביו. ואם אין
17 אחים לאביו, ונתתם את נחלתו לשארו הקרוב אליו ממשפחתו
18 וירש אתה'. מבואר, שכשאדם מת קרוביו זוכים בנכסיו, ונקראת
19 זכיה זו בשם נחלה, או ירושה.
20 הפרק שלפנינו עוסק בדיני ירושה, מי הם הקרובים הראויים
21 לרשת ולהוריש, מי מהם נחשב לקרוב יותר, וקודם לשאר קרובים
22 בירושה, מהו חלקו של הבכור בירושה, יכולתו של המוריש
23 להפקיע זכותו של יורש מהירושה, דין ירושה מחיים, יורשים
24 גדולים ויורשים קטנים במה יש יתרון לאלו על אלו, ועוד מענייני
25 ירושה.

אגרות קודש

ב"ה, י"א אייר, תשי"ז

ברוקלין.

שלום וברכה!

לאחרי הפסק ארוך נתקבל מכתבו מכ"ט ניסן, בו כותב שחזר עוה"פ לישיבת... ולאחרי חדש אחד שינה דעתו בזה ולקח משרת מלמד ב... ועתה החליט אשר אינו רוצה גם בזה.

ובכלל הנהגה כזו מורה על העדר קבלת עול לגמרי עד להעדר הסדר בענינים עיקרים, ובטח עאכז"כ בענינים טפלים, ומובן איך שהנהגה כזו מופרכת היא, ומובן ג"כ אשר התיקון לא בשמים הוא, וגם אינו קשה, כי תלוי רק בהתבוננות לשעה קלה עכ"פ בהענין אשר כל אחד מאתנו נברא לתכלית מסוימת וכדבר משנה לשמש את קונו, ובמילא בטלה והליכה אחרי רצון עצמו, הם מורים שאינו חושב אשר עליו לפעול דבר מה לתכלית האמורה לשמש את ה'. ונוסף על כל הנ"ל מובן ופשוט ג"כ שאי אפשר להסתדרות בחיים כדבעי באם מחליטים ללכת אחרי רצון עצמו, והרצון הוא שלא להתייגע, ניט הארעווען באיזה ענין שיהי, לא של לימוד ולא של משרה וכו' כי כנראה זהו צד השוה בהסיבות שיצא מהישיבה מאז ועתה עוה"פ ושאינו רוצה במשרת מלמד כיון שכנראה צריך הי' לשנות רגילותו להעדר סדר בחיים, אינו רוצה.

מבן שאין כוונתי בזה להטפת מוסר גרידא, כי אם לעוררו אחת ולתמיד, שאין האדם יכול

המשך בעמוד ט

1 ועוד, בְּרִבְתִּיב תַּחֲחִיל פֶּרֶשֶׁת הַנְּחִלּוֹת (במדבר כו ח), 'אִישׁ בִּי יָמוֹת
2 וּבֶן אֵין לוֹ' וגו', מִשְׁמַע שֶׁאֵם יֵשׁ לוֹ בֶּן, בְּנו יוֹרְשׁוֹ, וְכַשֵּׁם שֶׁהַתּוֹרָה
3 הַחֲלָה אֶת פֶּרֶשֶׁת נַחֲלוֹת בִּירוֹשָׁת הֶבֶן, כִּךְ הִיָּה לִתְנָא לִהְתַּחֲחִיל, וְלֹא
4 מִמִּיתָת הֶבֶן.
5 מְשִׁיבָה הַגְּמָרָא: וְתָנָא שֶׁל מִשְׁנַתִּינוּ, אֲיִידִי דְּאֵתְיָא לִיה מְדַרְשָׁא,
6 חֲבִיבָא לִיה – מִחֻמַּת שִׁירוֹשָׁת הָאֵב נִלְמַדַּת מִדְרָשָׁה, וְאִינָה
7 מִפּוֹרֶשֶׁת בַּתּוֹרָה, חֲבִיבָה הִיא לוֹ, וְלִבֶּן הַתַּחֲחִיל בָּהּ.
8 מִבְּרַת הַגְּמָרָא: וּמֵאִי דְּרִשָּׁא – וְנִמָּה הִיא הִרְשָׁה שֶׁהָאֵב יוֹרֵשׁ אֶת
9 בְּנוֹ. מְשִׁיבָה הַגְּמָרָא: דְּתִנְיָא – שְׁשֵׁנִינוּ בְּבִרְיָתָא, נֹאמַר בַּתּוֹרָה
10 (במדבר כו יא) 'וְנָתַתֶּם אֶת נַחֲלָתוֹ לְשָׁאֲרוֹ הַקָּרֵב אֵלָיו מִמִּשְׁפַּחָתוֹ,
11 וְיָרֵשׁ אֹתָהּ' וגו', וְדוֹרִישִׁים, 'שָׁאֲרוֹ' זֶה הָאֵב, וּפְסוּק זֶה מְלַמֵּד, שֶׁהָאֵב
12 יוֹרֵשׁ אֶת בְּנוֹ, וְקוֹדֵם לְאֶחָיו שֶׁל הַמֵּת בִּירוֹשָׁה.
13 מִבְּאֵרַת הַבְּרִייתָא: הֵיּוֹת שֶׁהִקְדַּמְנוּ אֶת הָאֵב שֶׁנִּלְמַד מִשָּׁאֲרוֹ
14 לִירוֹשִׁים שְׁכִתּוּבִים לִפְנֵינוּ, וְכֹל יֵהָא הָאֵב קוֹדֵם בִּירוֹשָׁה אֶף לְבֶן,
15 וְסֹדֶר הִירוֹשִׁים יִהְיֶה, אֵב, בֶּן, אֶת. תְּלִמּוֹד לִימָר (שם), 'וְנָתַתֶּם אֶת
16 נַחֲלָתוֹ לְשָׁאֲרוֹ הַקָּרֵב אֵלָיו', וְדוֹרִישִׁים קָרִיב קָרִיב קוֹדֵם, שֶׁהִקְרֹב
17 יוֹתֵר לִמֵּת הוּא הַקּוֹדֵם בִּירוֹשָׁה, וְכִיּוֹן שֶׁהֶבֶן קָרִיב יוֹתֵר לִמֵּת,
18 כַּמְבּוֹאֵר לַחֲלָל, לְכָךְ קוֹדֵם לֵאֵב בִּירוֹשָׁה, וְסֹדֶר הַנְּחִלָּה הוּא, בֶּן, אֵב,
19 אֶת.
20 שׁוֹאֵלַת הַבְּרִייתָא: וְנִמָּה רִאִיתִי לְרִבְבוֹת מִהִקְרֵב אֶת הֶבֶן לַהֲקִדִּימוֹ
21 לֵאֵב, וְלִהְיוֹצִיא מִדְרָשׁ 'שָׁאֲרוֹ' אֶת הָאֵב, לֵאחֲרוֹ מִהָאֵב בִּירוֹשָׁה,
22 שֶׁמֶּא נִקְדִּים אֶת הָאֵב וְנֹאחֵר אֶת הֶבֶן. מְשִׁיבָה הַבְּרִייתָא: מְרַבָּה אֲנִי
23 אֶת הֶבֶן שִׁקְדִּים לֵאֵב, שֶׁבֶן הֶבֶן קָרִיב לֵאֵבִי יוֹתֵר מֵאֵת, שֶׁהִי הוּא

24 קָם תַּחַת אֲבִיו לְעֵדָה, שִׁיכּוֹל הָאֵב לִיעֵד אֶת אִמְתּוֹ הָעֵבֶרִיָּה לֵאשָׁה
25 לְבִנו, בְּכֶסֶף שֶׁנָּתַן לֵאבִיָּה כְּשִׁקְנָהּ לֵאמֹר, שְׁנֹאמַר (שְׁמוֹת כֹּא ט) 'וְאֵם
26 לְבִנו יִיעֲדָנָה', וְאִילוֹ לֵאחֲזִי אִינוּ יִכּוֹל לִיעֵדָה, וְכֵן קָם תַּחַת אֲבִיו
27 לְשָׂדֶה אַחֲוָה, שִׁיכּוֹל כֹּאבִיו לִפְדוֹת מִהִקְדֵּשׁ אֶת שְׂדֵה הָאֲחֻזָּה
28 שֶׁהִקְדִּישׁ הָאֵב, וּבִכָּךְ לַחֲחִיזוֹ לִרְשוֹת הָאֵב, וְאִילוֹ הָאֵב אִינוּ שִׁיךְ
29 בְּדִינִים אֵל, הִרִי שֶׁהֶבֶן קָרִיב יוֹתֵר לֵאבִיו, וְלִכָּךְ יֵשׁ לַהֲקִדִּימוֹ וְלֹא
30 אֶת הָאֵב.
31 מִקְשָׁה הַבְּרִייתָא: אֲדַרְבֵּת, מְרַבָּה אֲנִי אֶת הָאֵב שִׁיְהִיָּה קוֹדֵם לֵאֵב
32 בִּירוֹשָׁה, שֶׁבֶן קָם תַּחַת אֲחִיו לְיָבוֹם – שְׁמִיבָם אֶת אִשְׁתּוֹ אֲחִיו שְׁמַת
33 בְּלֹא בָנִים, וְלִבֶּן עֲדִיף מִהֶבֶן, שְׁאִינוּ מִיִּיבָם אֶת אִמּוֹ, וִיְהִיָּה סֹדֶר
34 הַנְּחִלָּה אֵת, בֶּן, אֵב, שֶׁהִרִי הֶבֶן קָרִיב יוֹתֵר מִהָאֵב, מִשּׁוּם שֶׁהֶבֶן
35 נִכְנַס תַּחַת אֲבִיו לִיעֹדֹד וְשִׂדָּה אַחֲוָה, כְּדִלְעִיל.
36 מְשִׁיבָה הַבְּרִייתָא: אֵין לַהּוֹכִיחַ מִמִּצּוֹת יָבוֹם שֶׁאֵב קוֹדֵם לְבֶן, שֶׁהִרִי
37 כָּלִים יֵשׁ יָבוֹם אֵלָּא בְּמִקּוֹם שָׁאִין בֶּן, הָא בְּמִקּוֹם שִׁישׁ בֶּן אֵין יָבוֹם,
38 מִצּוֹת יָבוֹם נוֹהֲגַת רַק כְּשֶׁהִמֵּת לֹא הוֹתִיר זֹרַע אַחֲרָיו, אֶךְ כְּשִׁישׁ בֶּן
39 אֵין מִצּוֹת יָבוֹם כָּלִל, הִרִי שֶׁהֶבֶן עֲדִיף מִהָאֵב גַּם לִגְבִי יָבוֹם, עַל כֵּן
40 מִהִקְרֹב מְרַבִּים אֶת הֶבֶן לַהֲקִדִּימוֹ לֵאֵב, וְאֶת הָאֵב מִקְדִּימִים לֵאֵב
41 מִהִרְיָבִי שֶׁל 'שָׁאֲרוֹ', וְסֹדֶר הַנְּחִלָּה הוּא, בֶּן, אֵב, אֶת.
42 מִקְשָׁה הַגְּמָרָא: שְׁמִשְׁמַע מִהַבְּרִייתָא, שְׁמִעָמָא – הֵטַעַם שְׁמִקְדִּימִים
43 בֶּן לֵאחֲ, מִשּׁוּם דְּאֵיכָא הָאִי פִּירְכָא – שִׁישׁ אֶת הַפִּירְכָּה הַזֶּה,
44 שְׁבִמְקוֹם בֶּן אֵין מִצּוֹת יָבוֹם, הָא לֹא הִבִּי – לֹולִי טַעַם זֶה, הִנֵּה
45 אֲמִינָא – הֵייתִי אֹמֵר שֶׁאֵב עֲדִיף מִבֶּן, וְקוֹדֵם לוֹ בִּירוֹשָׁה, וּמִדּוּעַ,
46 תִּיפּוֹק לִיה – שֶׁנִּלְמַד דִּין זֶה,

המשך מעמוד רו

להכריז על עצמו שהוא יהי יוצא מן הכלל ורובם ככולם של אלו המסתדרים בחיים שעליהם נאמר לא יגיעת ומצאת אל תאמין ומוכרח הדבר שיתבונן עוה"פ מפני מה אינו רוצה במשרת מלמד, ולהתבונן מה יהי כשיתחיל בחקלאות, שגם בזה אפשר שימאן (השערה קרובה להמצאות) והוא ע"י שיחקור אצל העוסקים בחקלאות אופן העבודה ולאחרי התבוננות זו יעבוד במרץ עד כדי גיעה מתאים למרז"ל האמור באותו המקצוע שיבחר ולא יטעה את עצמו שהיפך מנהג העולם במשך ימים אחדים יראה נסים גלויים בעיני פרנסה, כי אם יקווה לקיום הבטחת רו"ל יגיעת ומצאת, ויהי רצון שהשי"ת יתן בלבו להחליט כטוב לפניו בגשמיות וברוחניות גם יחד.

וככל הדברים הנ"ל הוא גם בהנוגע לסיום מכתבו, אשר מצבו ברוחניות איום, את הלימודים עזב וכו' ורוצה לחזור בתשובה וכו' כי צריך עיון גדול, אם מצב כזה יש לקרותו בשם איום, כיון שגם להיצר הרע רק חלק קטן במצבו, והוא רק מעצלות ומהעדר רצון להתייגע (אנשטריינגין) באיזה ענין וכו' [שבאמת גם זה נובע מהיצה"ר כי בצד הקדושה הרי הענין דזריזות מהענינים העיקרים, אבל אין זה יצה"ר הנק' בלשון העולם], ולנצח אותו בנקל יותר, כיון שהנהגה דעצלות ורשלנות היא גם היפך השכל האנושי הפשוט ולא רק היפך דשכל של איש הנקרא שכלי או שכל דנפח"א דוקא.

במ"ש אודות השידוך אשר שמה כשם אמו, יש לחשוב אודות שידוך זה רק באם לאחת מהן יוסיפו שם, ועוד זאת שלא ידורו במקום אחד.

אינו מזכיר דבר מהשתתפותו בפעולות צעירי אגודת חב"ד בחדש ניסן העבר, ואפשר אין זה אלא חסרון בכתיבה ולא בהפועל.

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

מזכיר